

6.uzdevums. Iepazīsties ar dažiem Darba likumā paredzētajiem regulējumiem un atbildi uz jautājumiem!

1. pants. Darba tiesiskās attiecības regulē Latvijas Republikas Satversme, Latvijai saistošās starptautisko tiesību normas, šis likums un citi normatīvie akti, kā arī darba koplīgums un darba kārtības noteikumi.

7. pants. (1) Ikvienam ir vienlīdzīgas tiesības uz darbu, taisnīgiem, drošiem un veselībai nekaitīgiem darba apstākļiem, kā arī uz taisnīgu darba samaksu.

28. pants. (1) Darba devējs un darbinieks savstarpējās darba tiesiskās attiecības nodibina ar darba līgumu.

(2) Ar darba līgumu darbinieks uzņemas veikt noteiktu darbu, pakļaujoties noteiktai darba kārtībai un darba devēja rīkojumiem, bet darba devējs — maksāt nolīgto darba samaksu un nodrošināt taisnīgus, drošus un veselībai nekaitīgus darba apstākļus

40. pants. Darba līgums slēdzams rakstveidā pirms darba uzsākšanas. Darba līgumu sagatavo divos eksemplāros, no kuriem viens glabājas pie darbinieka, otrs — pie darba devēja.

46. pants. Noslēdzot darba līgumu, var noteikt pārbaudi, lai noskaidrotu, vai darbinieks atbilst viņam uzticētā darba veikšanai. Ja pārbaudes noteikšana nav norādīta darba līgumā, tas uzskatāms par noslēgtu bez pārbaudes. Pārbaudi nenosaka personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem.

67. pants. Darbinieks, kas veic nakts darbu, saņem piemaksu ne mazāk kā 50 procentu apmērā no viņam noteiktās stundas vai dienas algas likmes.

68. pants.

(1) Darbinieks, kas veic virsstundu darbu vai darbu svētku dienā, saņem piemaksu ne mazāk kā 100 procentu apmērā no viņam noteiktās stundas vai dienas algas likmes.

69. pants. (2) Ja darba samaksas izmaksas laiks nav nolīgts vai tā aprēķināma par noteiktu laikposmu, darba samaksa atbilstoši paveiktajam darbam izmaksājama pēc darba pabeigšanas vai attiecīgā laikposma beigšanās, bet ne retāk kā reizi mēnesī.

71. pants. Izmaksājot darba samaksu, darba devējs izsniedz darba samaksas aprēķinu, kurā norādīta izmaksātā darba samaksa, ieturētie nodokļi un veiktās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, kā arī nostrādātās stundas, tajā skaitā virsstundas, nakts laikā un svētku dienās nostrādātās stundas. Pēc darbinieka pieprasījuma darba devējam ir pienākums šo aprēķinu izskaidrot.

73. pants. Darba devējam ir pienākums izmaksāt darbiniekam vidējo izpeļņu par laiku, kad darbinieks atrodas ikgadējā apmaksātā atvaļinājumā

100. pants. (1) Darbiniekam ir tiesības rakstveidā uzteikt darba līgumu vienu mēnesi iepriekš, ja darba koplīgumā vai darba līgumā nav noteikts īsāks uzteikuma termiņš.

(4) Darbiniekam un darba devējam vienojoties, darba līgumu var izbeigt arī pirms uzteikuma termiņa izbeigšanās.

103. pants. Ja darba koplīgumā vai darba līgumā nav noteikts garāks uzteikuma termiņš, darba devējam, uzteicot darba līgumu, jāievēro šādi termiņi:

1) nekavējoties — ja darba līgums tiek uzteikts šā likuma [101. panta](#) pirmās daļas 2., 4. vai 7. punktā noteiktajos gadījumos;

2) 10 dienas — ja darba līgums tiek uzteikts šā likuma [101. panta](#) pirmās daļas 1., 3., 5. vai 11. punktā noteiktajos gadījumos;

3) viens mēnesis — ja darba līgums tiek uzteikts šā likuma [101. panta](#) pirmās daļas 6., 8., 9. vai 10. punktā noteiktajos gadījumos.

131. pants. Darbinieka normālais dienas darba laiks nedrīkst pārsniegt astoņas stundas, bet normālais nedēļas darba laiks — 40 stundas.

132. pants. Ja personas, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, papildus darbam turpina iegūt pamatizglītību, vidējo izglītību vai profesionālo izglītību, mācībās un darbā pavadītais laiks saskaitāms kopā un nedrīkst pārsniegt septiņas stundas dienā un 35 stundas nedēļā

136. pants. Virsstundu darbs ir pieļaujams, ja darbinieks un darba devējs par to vienojušies rakstveidā.

141. pants. Atpūtas laiks ietver pārtraukumus darbā, diennakts atpūtu, nedēļas atpūtu, svētku dienas un atvaļinājumus.

Avots. Darba likums. [tps://likumi.lv/ta/id/26019-darba-likums](https://likumi.lv/ta/id/26019-darba-likums).

- 6.1. Kāpēc visu darba attiecību regulējumu nevar ietvert vienā likumā?
- 6.2. Kura Darba likuma 7. pantā iekļautā norma ir ļoti plaši tulkojama? Par kuru regulējumu pat kvalificētu juristu viedokļi varētu atšķirties?
- 6.3. Kāpēc valsts (Darba likums) nosaka 10 prasības par kurām ir jāvienojas darba devējam un darbiniekam?
- 6.4. Kāpēc darba līgums ir slēdzams rakstveidā un divos eksemplāros?
- 6.5. Kā vērtē Likumā noteikto aizliegumu darba devējam darba intervijas laikā uzdot jautājumus par grūtniecību, ģimenes stāvokli, iepriekšējo sodāmību, partijas piederību, u.c.?
- 6.6. Pamato vai nav darbiniekiem diskriminējoša 103. panta norma, kurā paredz, ka darba devējs atsevišķos gadījumos var uzteikt darbiniekam darbu nekavējoties, vai 10 dienu laikā, bet darbiniekam rakstiski darba devējs jābrīdina mēnesi iepriekš?
- 6.7. Vai 132. panta prasība nav diskriminējoša attiecībā uz vidusskolēniem, kas būtībā liedz iespēju vidusskolēniem mācību laikā attīstīt darba prasmes, jo vairāk par 30 stundām nedēļā jau ir “jānostrādā” skolā?
- 6.8. Kāpēc Darba likums regulē arī atpūtas laiku (141. pants)?
- 6.9. Izdari secinājumu par to, kam Darba likums ir izdevīgs – darbiniekam vai darba devējam!